

ע"פ 1630/14 - יונס אבו שנדי, איימן אבו שנדי נגד מדינת ישראל, הורי המנוח ואסים אבו שאנדי

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 1630/14

לפני: כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערערים: 1. יונס אבו שנדי
2. איימן אבו שנדי

נגד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. הורי המנוח ואסים אבו שאנדי

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום
28.1.2014, בתפ"ח 49842-03-13, שניתן על-ידי כב'
השופטים: מ' גלעד; ר' פוקס; ד' פיש

תאריך הישיבה: ט' בכסלו התשע"ה (1.12.2014)

בשם המערערים: עו"ד גיורא זילברשטיין

בשם המשיבים: עו"ד אריה פטר

בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

עמוד 1

השופט א' שהם:

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 28.1.2014, בתפ"ח 49842-03-13, שניתן על-ידי כב' השופטים: מ' גלעד; ר' פוקס; ו-ד' פיש.
2. בית משפט קמא הרשיע את יונס אבו שנדי (להלן: המערער 1), על יסוד הודאתו, בעבירה של סיוע להריגה, לפי סעיף 298 ביחד עם סעיף 31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). הנאשם האחר באותו כתב אישום, איימן אבו שנדי (להלן: המערער 2) הורשע, בהתאם להודאתו, בעבירה של הריגה, לפי סעיף 298 ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין. שני המערערים הורשעו גם בעבירות בנשק, לפי סעיף 144(א)+(ב) ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין.
3. ביום 28.1.2014, גזר בית משפט קמא על המערער 1 את העונשים הבאים: 12 שנות מאסר לריצוי בפועל, בניכוי תקופת מעצרו מיום 7.3.2013; שנתיים מאסר על תנאי לבל יעבור, בתוך 3 שנים, עבירת אלימות מסוג פשע; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור, בתוך 3 שנים, עבירות בנשק או עבירות אלימות מסוג עוון; כמו כן, חוייב המערער 1 בתשלום פיצויים להורי המנוח בסכום של 60,000 ₪. על המערער 2 נגזרו עונשים כדלקמן: 16 שנות מאסר לריצוי בפועל, בניכוי תקופת המעצר מיום 7.3.2013; עונשי מאסר על תנאי כפי שנקבעו לגבי המערער 1; פיצויים להורי המנוח בסכום של 90,000 ש"ח.

המערערים אינם משלימים עם עונש המאסר שנגזר עליהם ועם סכומי הפיצויים שנפסקו למשפחת המנוח ומכאן הערעור שלפנינו.

עובדות כתב האישום המתוקן שהוגש במסגרת הסדר טיעון

4. בכתב האישום המתוקן נמסר, כי המערער 1 וחוסאם אבו שנדי (להלן: חוסאם) הם אחים, והם דודיהם של המערער 2 ושל בהאא אבו שנדי (להלן: בהאא). המערער 1 וחוסאם הם בני דודיו של וסים אבו שנדי, יליד 1989 (להלן: המנוח), ומשפחותיהם מתגוררות בסמיכות זו לזו בכפר קרע (להלן: הכפר). כעולה מכתב האישום, ביום 1.3.2013 בשעות הבוקר, העליב בהאא את פאטמה אבו שנדי (להלן: פאטמה), אמו של המנוח, ועל רקע זה התפתח עימות בין המנוח לבין בהאא. בהמשך, הגיעו בהאא, אביו, סבו, המערער 2, וחוסאם אל הכניסה לבית המנוח. במקום התפתחו חילופי דברים בין הנוכחים לבין פאטמה, במהלכם איים חוסאם כי יפגע במנוח ולאחר מכן יפגע גם בפאטמה. אביו של חוסאם הרחיק את בנו מהמקום ובכך הסתיימה, זמנית, התקרית.

בכתב האישום נטען, כי לאחר אותה תקרית החליטו המערערים וחוסאם לפגוע במנוח, בכך שיירו לעברו באקדחים ויפגעו בו. לשם כך, הצטיידו המערערים וחוסאם בשני כלי נשק "אשר סוגלו לירות כדור שבכוחו להמית אדם". באותו יום, סמוך לשעה 17:25, נסעו המערערים וחוסאם, ברכב מסוג טויוטה השייך למערער 1 לחנות כלשהי בכפר, וכעשר דקות מאוחר יותר הם נסעו ברכב כשכלי הירייה ברשותם, וזאת "כדי לאתר את המנוח, מתוך כוונה לירות

ולפגוע בו כפי שהוחלט על ידם". צוין בכתב האישום, כי המערער 1 נהג ברכב, חוסאם ישב לצידו והמערער 2 ישב במושב האחורי. בהגיע השלושה למרכז הכפר, הם הבחינו במנוח כשהוא נוהג בטנדר מסוג טויוטה. בשלב זה, החל מרדף אחר רכבו של המנוח בחוצות הכפר, על מנת להשיג את המנוח ולפגוע בו. במהלך המרדף, ירו חוסאם והמערער 2 מספר כדורים לעבר המנוח, משני כלי הנשק שהיו ברשותם, מתוך כוונה לפגוע בו. לאחר זמן מה, הגיעו שני הרכבים לשכונת הבאר בקצה הכפר, כאשר חוסאם והמערער 2 ממשיכים לירות לעבר רכבו של המנוח "לא פחות משישה כדורים, כאשר לפחות ארבעה מהם פגעו בחלק האחורי של רכבו". כפי שנטען בכתב האישום, אחד הכדורים שנורו חדר את השמשה האחורית של הרכב ופגע בעורפו של המנוח. כתוצאה מכך איבד המנוח שליטה על הרכב והתנגש בעוצמה ברכב חונה, שם נעצר. המנוח הובהל למרכז הרפואי בכפר, כשהוא מחוסר הכרה, ולאחר מכן הועבר לבית חולים שם נקבע מותו, עקב נזק חמור למוח כתוצאה ממעבר קליע דרך המוח.

גזר דינו של בית משפט קמא

5. בפתח גזר דינו, ציין בית משפט קמא כי לאחר שנשמעו שניים מעדי התביעה, הגיעו הצדדים להסדר טיעון והמערערים הודו בעובדותיו של כתב אישום מתוקן שהוגש במסגרת ההסדר. סוכם בין הצדדים על מתווה עונשי לפי המשיבה תבקש להשית על המערער 1 14 שנות מאסר ואילו ההגנה תבקש להסתפק בעונש של 10 שנות מאסר. אשר למערער 2, סוכם כי המאשימה תעתור לעונש של 18 שנות מאסר בפועל ואילו ההגנה תבקש להשית עליו 14 שנות מאסר. עוד הוסכם, כי הצדדים יטענו באופן חופשי לעניין חיובם של המערערים בפיצויים לטובת משפחת המנוח.

להשלמת התמונה, ציין בית משפט קמא כי שותפם של המערערים, חוסאם, נתן את הדין בנפרד, ולאחר שהורשע בעבירת ההריגה ובעבירות בנשק, הושת עליו עונש של 20 שנות מאסר, ותשלום פיצויים בשיעור של 150,000 ₪ למשפחת המנוח. יצוין, כי בעניינו של חוסאם, סוכם בין הצדדים כי המאשימה תעתור לעונש של 23 שנות מאסר בפועל ואילו ההגנה תטען לעונש של 18 שנות מאסר.

6. במסגרת גזר הדין, עמד בית משפט קמא על האמור בתסקיר קורבן עבירה המתייחס למשפחת המנוח. מהתסקיר עולה כי המנוח גדל במשפחה בדואית, והיה כבן 24 שנים במותו. המנוח הוא הבן השני ברצף הלידה מתוך 6 אחים, כאשר אחד האחים הבוגרים נרצח לפני כ-4 שנים, בהיותו כבן 18 שנים. רצח זה נותר בלתי מפוענח "ובלתי מעובד במערכת המשפטית". המנוח היה תלמיד טוב, הוא סיים 12 שנות לימוד והחל לעבוד עם אביו, שהוא קבלן מיגון קווי תקשורת, בהתמדה ובמסירות. צוין בתסקיר, כי לאחר התקרית שקדמה למותו של המנוח, התערבו דמויות סמכותיות במשפחה והצליחו להרגיע את הרוחות, בעיקר בקרב הצעירים במשפחה. לפיכך, הוכו ההורים בתדהמה והלם כאשר נודע להם על האירוע שבו מצא בנם את מותו. האם מסרה כי מאז מות המנוח נעצרו חייה מלכת, וזאת בעיקר כאשר מדובר באירוע שני שבו מצא אחד מבניה את מותו. עולמה הרגשי התפרק והיא נפגעה מבחינה נפשית באופן "אנוש והרסני". לאחר מות המנוח, החליטו ההורים לעזוב את ביתם המטופח בכפר קרע, מאחר שהתקשו להמשיך ולהתגורר בקרבת בני משפחה האחראים למותו של בנם. האם מטופלת בחודשים האחרונים אצל רופא-פסיכיאטר והיא אובחנה כמי שמצויה במצב של פוסט טראומה. מאחר שהאם מרוכזת ביגונה, היא נותרה חסרת כוחות ויכולת להתמודד עם צורכי המשפחה. גם אחותו של המנוח, אשר נישאה לאחרונה ובמועד הכנת התסקיר היתה בהריון, דיווחה על תחושות של הלם וחרדה, והיא, כמו יתר בני המשפחה, מצויה "במצב רגשי גרסיבי ומסוגר". הקושי העיקרי נעוץ בעובדה כי מי שפגעו במנוח הם בני משפחה קרוביו של האב, ומשום שמדובר באירוע שני בפרק זמן של כ-4 שנים.

7. בשל גילו הצעיר של המערער 2 (הוא יליד 3.2.1995), התבקש על-ידי בית משפט קמא תסקיר מבחן בעניינו. מהתסקיר עולה, כי המערער 2 היה כבן 18 ו-10 חודשים בעת עריכת התסקיר. הוא רווק ומתגורר בבית ההורים בכפר קרע, ולו 5 אחים בגילאי 10-20 שנה. המערער 2 מסר, כי גדל בבית נורמטיבי, ולאחר 9 שנות לימוד הוא עזב את ספסל הלימודים כדי לסייע בפרנסת המשפחה. במשך כ-3 שנים הוא סייע לאביו בעבודות שיפוצים ולאחר מכן עבד כעוזר אינסטלטור בכפר. צוין בתסקיר, כי בהיותו של המערער 2 תלמיד בכתה ט' הוא היה מעורב בשתי עבירות של תקיפה בנסיבות מחמירות והוטלו עליו, בין היתר, 50 שעות של"צ. עוד טרם שהספיק לסיים את תקופת השל"צ, ביצע המערער 2 את העבירות מושא כתב אישום זה. יצוין, כי בשני המקרים בהם עמד המערער 2 לדין בבית משפט לנוער, הסתיימו ההליכים ללא הרשעה. בפני שירות המבחן לקח המערער 2 אחריות חלקית בלבד על מעשיו, ולטענתו בבוקר יום האירוע קילל המנוח והכה את אחיו הצעיר, ועל כן הוא "חש צורך לפגוע בו ולהרתיעו מלחזור על התנהגותו". המערער 2 טען, כי המעשה לא היה מתוכנן, והוא לא ידע שחוסאם הצטייד בנשק. לדבריו, רק חוסאם ירה לעבר המנוח, כאשר הוא עצמו ניסה למנוע ממנו לירות לעברו. את הודאתו באשמה הסביר המערער 2 בכך שהוא הודה בשל ייעוץ משפטי שקיבל. קצינת המבחן התרשמה כי המערער 2 היה ממוקד בעצמו ובנזק שגרם לבני משפחתו, והתקשה לגלות אמפתיה והבנה לפגיעה במשפחת המנוח. כמו כן, הוא התקשה להכיר בדפוסים האלימים והפוגעניים באישיותו. לשיטתו של המערער 2, הוא אינו זקוק לטיפול בתחום האלימות. עם זאת, ציין המערער 2 כי אם הוא ישולב בהליך טיפולי במסגרת מאסרו, הוא ישתף פעולה עם הטיפול. בסיום התסקיר, המליץ שירות המבחן לאשר את הסדר הטיעון, ולאחר שייגזר דינו של המערער 2 הומלץ לשלבו בהליך טיפולי ממושך, במסגרתו תינתן למערער 2 הזדמנות לבחון את המניעים שהובילו אותו לביצוע העבירה, ולרכוש כלים להתמודדות בבעיות מסוג זה בעתיד. בית משפט קמא ציין, כי בשל חזרתו החלקית של המערער 2 מהודייתו בעובדות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן, כעולה מתסקיר המבחן, הוא נשאל על-ידי בית המשפט, בעברית ובערבית, האם הוא דבק עדיין בהודייתו. בתגובה לכך, חזר המערער 2 והודה, פעם נוספת, בעובדות כתב האישום המתוקן.

8. בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם בעניינם של המערערים, ציין בית משפט קמא כי הגם שניתן לראות את עבירות הנשק ואת עבירת ההריגה כאירועים נפרדים, "לא תהא זו טעות" אם תנקט במקרה דנן גישה שונה, לפיה ההתייחסות למכלול תהא כאל אירוע אחד, בגינו יקבע מתחם ענישה אחד לאירוע כולו. בית משפט קמא הוסיף וקבע, כי מתחם זה אמור להתייחס לכלל העבירות בהן הורשעו המערערים, בהתאם לסעיף 40(ג)א לחוק העונשין. דבריו אלה של בית משפט קמא כוונו אל טענת בא כוחם של המערערים, לפיה, בעניינו של המערער 1, אין ניתן לגזור עליו עונש העולה על 10 שנות מאסר, שהוא העונש המירבי לעבירה של סיוע להריגה. בית משפט קמא הבהיר, כי מאחר שמדובר בשתי עבירות המאוגדות באותו אירוע, אין לקבל את הטענה כי בית המשפט מוגבל לעונש הקבוע בצד העבירה החמורה יותר, באירוע המדובר. מעבר לכך, ציין בית משפט קמא כי טענת הסנגור אינה מתיישבת עם הסכמתו לענישה של המערער 1 בטווח שבין 10 ל-14 שנות מאסר, ולגישת בית משפט קמא אין זה ראוי כי הסנגור יסכים "לענישת טווחים" ובה בשעה יטען כי מבחינה משפטית "לא ניתן לחרוג מן הרף הנמוך". בית משפט קמא ציין בנוסף, כי על פי פסיקתו של בית משפט זה, טווח הענישה המוסכם במסגרת הסדר טיעון אינו זהה למתחם העונש ההולם (ראו, למשל, ע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (4.12.2013)). יחד עם זאת, סבר בית משפט קמא כי במקרה הקונקרטי "טווח הענישה שהוסכם בין הצדדים ראוי לשמש גם כמתחם העונש ההולם בעניינם של [המערערים]".

9. לצורך קביעת עונשי המאסר בתוך המתחם, נתן בית משפט קמא את דעתו לשיקולים שונים לקולה ולחומרה. לצד החומרה, ציין בית משפט קמא את העובדה כי המערערים לא עשו דבר לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי הנזק שגרמו; ולא הסגירו את האקדחים שהיו ברשותם, כאשר לא ניתן לשלול את האפשרות כי יעשה בהם בעתיד שימוש בלתי חוקי; לגבי המערער 2, נתן בית משפט קמא משקל לחומרה לעברו הפלילי, הגם שאינו מכביד; ולעובדה כי הוא טרם הפנים את חומרת מעשיו ואינו מגלה אמפתיה למשפחת המנוח; כמו כן, החליט בית משפט קמא להתחשב "במידה

זהירה ומתונה", בשיקולי הרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות דומות. לצד הקולה, ציין בית משפט קמא את עברו הנקי של המערער 1; את מסלול חייו הנורמטיבי עד כה; ואת היותו אב ל-3 ילדים קטינים שפרנסתם עליו. לגבי המערער 2, צוינה העובדה כי מדובר במי שהיה "בגיר צעיר" בעת ביצוע המעשים, ולפיכך יש לנקוט כלפיו "בגישה מקלה ונוטה לכיוון השיקום". בית משפט קמא נתן את דעתו גם להודאתם של המערערים באשמה, שבאה בשלב מוקדם בשמיעת ראיות התביעה, ולאחר שנעשה תיקון משמעותי בכתב האישום, "ועל כן, יש לראותה כהודאה בתחילת המשפט, שמשקלה רב".

10. אשר לשאלת שיעור הפיצויים, ציין בית משפט קמא כי יש בדעתו להתחשב בגילם של המערערים ובמצבם הסוציו-אקונומי. בית משפט קמא הזכיר, כי חוסאם, אשר נתן את הדין בנפרד, חוייב בפיצויים בסכום של 150,000 ₪, ולפי שמדובר "במבצעים בצוותא", סבר בית משפט קמא כי לא ניתן לפטור את המערערים מתשלום פיצויים למשפחת המנוח. עם זאת, קבע בית משפט קמא כי הסכום הכולל של הפיצויים למשפחת המנוח לא יחרוג בהרבה מסכום הפיצויים המירבי שניתן להשית על כל אחד מהנאשמים, סכום העומד כיום על 258,000 ₪. לבסוף, קבע בית משפט קמא, כי על המערערים לשאת "בנטל" הפיצויים, איש איש לפי חלקו.

11. לאור מכלול השיקולים שפורטו לעיל, גזר בית משפט קמא על המערערים את העונשים המנויים בפסקה 3 לעיל.

הערעור על חומרת העונש

12. בהודעת ערעור, אשר הוגשה על-ידי עו"ד גיורא זילברשטיין, בא כוחם של המערערים, נטען כי יש להעמיד את עונשם של המערערים על הרף התחתון עליו הוסכם בין הצדדים. אשר למערער 1, נטען כי בהיות העונש המירבי בגין העבירה של סיוע להריגה - 10 שנות מאסר, המשמעות היא כי בגין עבירות הנשק נגזרו על המערער 1, שתי שנות מאסר בפועל, לפחות. לגישתו של עו"ד זילברשטיין, מדובר בעונש מופרז בחומרתו, שכן לא היה מקום להשית על המערער 1 עונש כה חמור בשל עבירות הנשק, כיוון שהוא עצמו לא החזיק בכלי ירייה, והרשעתו בעניין זה נובעת מכוח דיני השותפות. עוד נטען, כי חלקו של המערער 1 בגרימת מותו של המנוח "הינו במדרג נמוך ביותר". המדובר במערער נשוי, אב לילדים שזוהי הסתבכותו הראשונה עם החוק. לפיכך, ובשים לב להודאתו באשמה שחסכה מזמנו של בית המשפט, ראוי היה להסתפק בעונש של 10 שנות מאסר לריצוי בפועל.

13. אשר למערער 2, נטען כי בהיותו "בגיר צעיר" היה על בית משפט קמא לשנות את נקודת האיזון "באופן דרסטי", וזאת בעיקר משום שחודש ימים לפני ביצוע העבירה הגיע המערער 2 לבגרות. עוד נטען, כי זהו מאסרו הראשון של המערער 2, כאשר עברו הפלילי הינו "מינורי", ועניינו הסתיים בבית המשפט לנוער ללא הרשעה. נטען בנוסף, כי המערער 2 ירה, אמנם, לעבר המנוח, אך הכדור אשר הוביל למותו של המנוח, נורה מאקדחו של חוסאם. עו"ד זילברשטיין הוסיף וטען, כי יש ליתן משקל רב יותר להודאתו באשמה של המערער 2 ולחסכון הרב בזמן שיפוטי יקר.

14. בהתייחס לנושא הפיצויים, נטען על-ידי המערערים כי הסכום שהושת עליהם גבוה יתר על המידה, לנוכח העובדה כי כבר "נפסק פיצוי הולם בעניינו של חוסאם".

15. בתסקיר שהוגש לקראת הדיון בערעור, אודות המערער 2, נמסר כי המערער מרצה את עונשו בכלא "איילון", שם ביצע מספר עבירות משמעת. בשלב הנוכחי, המערער 2 אינו משולב במסגרת חוץ אגפית, חינוכית או תעסוקתית, והוא טרם שולב בטיפול שיקומי. להתרשמות גורמי הטיפול, מדובר בצעיר "אשר טרם ברורים מניעיו ונסיבותיו לביצוע העבירה". הוא מודה במיוחס לו ומביע צער וחרטה מילוליים על ביצוע העבירה. לדבריו, הוא לא חשב על השלכות מעשיו ולא הבין את משמעות ביצוע העבירה. עוד נמסר, כי בהמשך מאסרו של המערער 2 יעשה ניסיון לבחון את מידת יכולתו וכוחותיו להשתלב בתהליך טיפולי.

הדיון בערעור

16. בדיון בערעור חזר עו"ד זילברשטיין, בא כוחם של המערערים, על הנטען בהודעת הערעור. לגבי המערער 1 נטען כי תפקידו הסתכם בנהיגה ברכב, מבלי שהוא החזיק בנשק או עשה בו שימוש כלשהו. עברו נקי והוא ניהל, עד להסתבכותו בפרשה זו, אורח חיים נורמטיבי, כעולה ממכתבי המלצה שהוגשו לעיונו ותלושי שכר ממקום עבודתו של המערער. אשר למערער 2, הדגיש עו"ד זילברשטיין כי מדובר במי שהיה בן 18 שנים ושלושה שבועות, היינו על גבול הקטינות, בעת ביצוע העבירות, ויש ליתן לכך משקל רב יותר בקביעת עונשו בתוך המתחם.

17. עו"ד אריה פטר, בא כוח המשיבה, ביקש לדחות את הערעור בציינו כי לא נפל כל משנה בפסק דינו של בית משפט קמא, כאשר גזר את דינם של המערערים בהתאם להסכמה שהתגבשה בין הצדדים. לגישת המשיבה, לא היה מקום להגשת ערעור זה, גם אם מדובר בעונש חמור מנקודת מבטם של המערערים עצמם.

דיון והכרעה

18. בפתח דברינו, נזכיר את ההלכה לפיה ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שהוטל על-ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, או כאשר מדובר בטעות מהותית שנפלה בגזר הדין (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 6095/10 חאג' יחיא נ' מדינת ישראל (18.7.2012); ע"פ 9074/12 מדינת ישראל נ' אבו אחמד (13.6.2013); ע"פ 4568/12 מדינת ישראל נ' סראחין (11.6.2013)).

לאחר שעיינתי בחומר שהוצג לפנינו והאזנתי בקשב רב לטיעוני הצדדים בדיון בערעור, הגעתי למסקנה כי אין כל בסיס להתערבותנו בגזר הדין, מאחר שאין הוא מבטא כל סטייה מרמת הענישה הראויה בעבירות כגון דא. לפיכך, אציע לחברי לדחות את הערעור על חומרת העונש.

19. מתיאור העובדות בכתב האישום המתוקן, בהם הודו המערערים, עולה כי בשל סכסוך "קל ערך וסתמי" כדברי בית משפט קמא, קיפח המנוח, שהיה כבן 24 שנים במותו, את חייו, והותיר את בני משפחתו המומים, פגועים וכואבים את מות יקירם, אשר מצא את מותו, בנסיבות כה טראגיות. הכל החל בעימות קולני, אשר התרחש בשעות הבוקר,

שכנראה לווה בחילופי גידופים ואיומים. בעקבות כך, החליטו המערערים ביחד עם חוסאם, אחיו של המערער 1, לירות במנוח, באמצעות כלי נשק שהיו ברשותם, ולפגוע בו. לאחר שאותר רכבו של המנוח, התפתח מרדף אחריו, שבמהלכו ירו חוסאם והמערער 2 מספר כדורים, משני אקדחים, לעבר רכבו של המנוח, מתוך כוונה לפגוע בו. לבסוף הגיעו כלי הרכב, הרודף והנרדף, לשכונה המצויה בקצה הכפר, ושם נורו 6 כדורים לפחות לעברו של המנוח, כאשר אחד מהם, אשר נורה על-ידי חוסאם, פגע בעורפו של המנוח וגרם למותו. חוסאם והמערער 2 הורשעו, במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של הריגה, ואילו המערער 1, שהיה שותף להחלטה לפגוע במנוח ונהג ברכב במהלך המרדף, כולל בשלב בו נורה הכדור הקטלני, הורשע בסיוע להריגה. שני כלי הירייה, שבהם נעשה שימוש לביצוע הירי, לא הוסגרו לגורמי אכיפת החוק על-ידי המערערים וחוסאם, וכפי שצוין בצדק בית משפט קמא, קיים חשש כי יעשה בכלי ירייה אלה שימוש בעתיד, בין אם למטרות פליליות ובין אם לפגיעה בבטחון המדינה ובשלום אזרחיה.

20. בע"פ 5753/04 מדינת ישראל נ' רייכמן (7.2.2005) התייחס בית משפט זה לתופעה של שימוש בנשק חם, לצורך יישוב סכסוכים ומחלוקות, בהאי לישראל:

"לאחרונה נתקלים אנו במעשי בריונות שלא ידענו בעבר. שאם בעבר יישבו צעירים, וגם מי שאינם צעירים, חילוקי דעות שביניהם בסכנים שנעצו בגופו של הזולת - 'תת תרבות הסכין' קראנו לתופעה ממאירה זו - הנה כיום עלינו - או שמא נאמר: ירדנו - ברמה ובחומרה; לא עוד יישוב סכסוכים בנשק קר אלא יישוב סכסוכים בנשק חם. 'סיכסוכים' קראנו לאותם חילוקי דעות שאנשים מבקשים ליישבם באלימות קשה, אלא שלמרבה התמיהה והצער אין המדובר, ברוב המקרים, בסיכסוכים של ממש אלא בסיכסוכים שניתן לכנותם סיכסוכי-זוטא. סיכסוכי-זוטא אלה מעורבים בהם, על הרוב, אנשים צעירים, ועל דברים של מה-בכך נשלפת סכין וננעצת בגוף הזולת. לאחרונה, כאמור, נשלף כלי ירייה קטלני.

תופעה נוראה זו פשתה בחברתנו, היתה כמחלה ממארת, וחובה היא המוטלת עלינו, על בית-המשפט, להעלות תרומתו למלחמה קשה זו. מלחמה היא שאסור לעשות בה ויתורים, שאם נוותר ונסלח תתגבר התופעה ותלך. חברתנו הפכה להיותה חברה אלימה, ותרומתו של בית-המשפט למלחמה באלימות היא בהטלת עונשים ראויים" (וראו גם, ע"פ 7374/07 שמאי נ' מדינת ישראל (16.11.2009)).

ועוד ראוי להביא מדברי בית משפט זה בע"פ 3573/08 עוודרה נ' מדינת ישראל (13.4.2010):

"יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות יסוד מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו. יש להלחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה, אם בתוך המשפחה ואם מחוצה לה, אם בקרב בני נוער ואם בקרב מבוגרים. נגע האלימות הינו רעה חולה שיש לבערה מן היסוד, ומן הראוי שידע כל איש ותדע כל אישה כי אם יבחרו בדרך האלימות יטו בתי המשפט להשית עליהם עונשי מאסר משמעותיים ומרתיעים מאחורי סורג ובריח" (שם, בפסקה 45, וראו גם ע"פ 3863/09 מדינת ישראל נ' חסן (10.11.2009); ע"פ 3220/09 מוחמד נ' מדינת ישראל (11.10.2009); ע"פ 8675/09 דיגנקוב נ' מדינת ישראל (12.1.2011); ע"פ 175/10 חנוכיב נ' מדינת ישראל (28.7.2011)).

21. ובחזרה לענייננו. לנוכח חומרת התנהגותם של המערערים ותוצאות מעשיהם הקשות, ובשים לב לעונש שהושת על חוסאם - 20 שנות מאסר לריצוי בפועל - הנני סבור כי אין חומרה יתירה בעונש שנגזר עליהם, כל אחד על-פי חלקו.

עמוד 7

בית משפט קמא התייחס לעובדות המתוארות בכתב האישום המתוקן כאל אירוע אחד, אך אין להתעלם מכך כי בצד עבירת ההריגה (או הסיוע להריגה לגבי המערער 1), מדובר גם בשימוש בנשק שהוחזק שלא כדין, אשר עודנו מצוי בידיים בלתי מוסמכות. המסקנה לפיה אין בסיס להתערבותנו מקבלת משנה תוקף לנוכח העובדה כי בית משפט קמא גזר את עונשם של המערערים בתוך טווח הענישה עליו הוסכם במסגרת הסדר הטיעון. במקרה מעין זה, נקבע, לא אחת, כי יש צורך להצביע על נסיבות מיוחדות וחריגות, על מנת שערכאת הערעור תתערב בעונש המצוי בטווח הענישה המוסכם. כפי שנקבע בע"פ 6449/10 חן נ' מדינת ישראל (29.5.2011): "... היה ובית המשפט גזר את העונש בטווח המוסכם, קיומו של ההסדר מגביל - אם כי לא בהכרח - את כוח הסתייגותו של הנאשם מן התוצאה העונשית" (שם, בפסקה 4, וראו גם, ע"פ 3289/05 מחאג'ניה נ' מדינת ישראל (10.10.2005); ע"פ 4709/10 פיצחדזה נ' מדינת ישראל (6.5.2011); ע"פ 2364/12 קטינה נ' מדינת ישראל (17.5.2012)).

22. לאור האמור, אינני רואה כל מקום להתערבות בעונש המאסר אשר נגזר על המערערים, וכן הדבר לגבי רכיב הפיצויים שבגזר הדין, ששיעורו נקבע לגבי כל אחד מהמערערים על-פי חלקו. סבורני, כי בית משפט קמא גזר על המערערים עונש ראוי ומאוזן, תוך שנתן את דעתו לכלל השיקולים הצריכים לעניין, ולפיכך אציע לחבריי לדחות את הערעור.

שׁוֹפֵט

השופט ח' מלצר:

אני מסכים.

שׁוֹפֵט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

שׁוֹפֵט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שהם.

ניתן היום, י"ב בכסלו התשע"ה (4.12.2014).

שופטת

שופט

שופט
